

Průzkumy o zálohování PET lahví: se znalostí parametrů podpora záloh klesá

Praha, 13. 9. 2019 – Lidé nemají dostatečné informace k fungování systému záloh na PET lahve. Po seznámení s navrhovanými parametry podpora záloh klesá. O studii institutu INESAN dnes informovalo Spotřebitelské fórum.

Srovnávací studie INESAN (Institutu evaluací a sociálních analýz) posuzovala výsledky pěti samostatných a na sobě nezávislých výzkumů zaměřených na postoje obyvatel k zálohovaným PET obalům. Konkrétně šlo o projekty IPSOS („Postoje české společnosti k zálohování PET lahví“ z ledna 2019), Kantar CZ („Výzkum postojů Čechů k zálohovému systému“ z ledna 2019), KPMG („Nákupní zvyklosti 2018: Obaly a třídění“ z listopadu 2018), Mareco („Problematika zálohování PET lahví“ z března 2019) a MARKENT („Postoje veřejnosti k zálohovaným obalům“ z dubna 2019).

Na základě zadání Spotřebitelského fóra posuzoval INESAN výstupy z jednotlivých průzkumů především s ohledem na parametry, které jsou vyžadovány oborovými normami pro správně provedený a prezentovaný výzkum. „*Hlavním cílem studie INESANu bylo zjistit, zdali je na základě výsledků pěti samostatných a na sobě nezávislých výzkumů zaměřených na postoje obyvatel k zálohovaným PET obalům možné odhadnout vhodnost zavedení zálohovaného systému na obaly v ČR,*“ uvedl předseda správní rady Spotřebitelského fóra Kryštof Kruliš.

Z jednotlivých průzkumů podle závěrů INESAN vyplývá, že dotazovaní často nemají dostatečné informace o fungování zamýšleného systému záloh, aby se mohli kvalifikovaně rozhodnout, zda ho budou využívat, či nikoliv. V případě výzkumů, ve kterých byly respondentům takovéto informace sdělovány v průběhu dotazování, se ukazuje spíše záporný postoj k zálohovaným obalům. Naopak u výzkumů, kde tazatelé neposkytovali respondentům informace o fungování systému zálohovaných obalů, se ukazuje spíše kladný postoj k zálohovaným obalům. U výzkumů, kde je respondentům nabízena možnost „nevím“ nebo „nezajímá mě to“, se k této možnosti kloní značná část dotazovaných. To dokládá, že respondenti nemají o systému dostatečné informace, na základě kterých by si mohli vytvořit stabilní postoj.

Informovaní respondenti obecně hodnotili systém zálohovaných lahví spíše negativně, zatímco neinformovaní ho hodnotili spíše pozitivně. „*Klíčové je správně a úplně informovat o tom, co systém zálohovaných obalů obnáší. Lidé jsou výrazně nakloněni snaze o omezení vzniku odpadu, ale nemají moc přehled o tom, co pro to konkrétně budou muset sami udělat. A systém záloh na ně klade poměrně vysoké požadavky, které většina v praxi nejspíše nebude splňovat,*“ upozorňuje Roman Lyach z INESAN.

Rozdíly našel INESAN také v kvalitě zpracování jednotlivých výstupů. Závěrečné zprávy, které poukazují na negativní postoj respondentů k zálohovanému systému, jsou popsány ve větším detailu a poskytují více informací než výstupy, které poukazují na pozitivní přístup dotazovaných k zálohovaným obalům. V jejich případě lze ověřit kvalitu zpracování analýzy jen v omezené míře. Např. z výzkumu provedeného agenturou Kantar vyplývá, že 93–98 % dotázaných by vracelo PET lahve a 89–98 % by vracelo plechovky, kdyby byly zálohovány. S ohledem k takto vysokým hodnotám se z pohledu tohoto výzkumu nezdá pravděpodobné, že by problematika uskladnění odpadů korespondovala s velikostí bydlíště.

Z posuzovaných průzkumů vyplývá, že zálohované lahve podporují lidé, kteří žijí ve větších městech a pravidelně třídí odpad. To může znamenat, že na menších městech nebude systém fungovat a netřídící lidi stejně ke změně chování nepřiměje.

Respondenti by uvítali, pokud by se daly zálohované obaly vracet na všech výdejnách a ne pouze ve velkých prodejnách. To výrazně ovlivňuje postoje k zálohovaným obalům – ve chvíli, kdy si lidé mysleli, že se mohou lahve vracet v každé prodejně, měli k zálohovaným obalům kladný vztah. Pokud ovšem měli informaci, že je možné vracet lahve pouze ve velkých prodejnách (nad 300m² plochy prodejny), jejich postoj byl negativní, a to především u lidí žijících mimo velká města.

„Srovnávací studie INESAN poukázala na fakt, že na jednotlivé průzkumy k zálohování, které jsou často prezentovány v médiích, bychom se měli dívat s odstupem. Pokud by měly být studie provedeny ideálním způsobem, bylo by dobré informovat lidi o tom, co přesně tento systém obnáší – způsob vracení, skladování a dalšího využití. A teprve poté provést šetření reprezentativním způsobem podle věku, pohlaví, bydliště, socio-ekonomického statutu nezávislým subjektem,“ uzavírá předseda správní rady Spotřebitelského fóra Kryštof Kruliš.

[Celá studie je ke stažení zde.](#)

Kontaktní osoba:

Kryštof Kruliš, Ph.D.
předseda správní rady Spotřebitelského fóra
info@spotrebitelskeforum.cz

Spotřebitelské fórum, z. ú., je otevřená nezisková platforma pro komunikaci mezi občany, občanskými sdruženími, firmami a státem. Propojujeme spotřebitelské organizace a firmy působící na domácím trhu s cílem hájit zájmy českých spotřebitelů zejména v oblastech, jako jsou maloobchod, sdílená ekonomika, e-commerce, realitní trh nebo finanční služby.

Institut evaluací a sociálních analýz (INESAN) je první soukromý vědecko-výzkumný institut v oboru společenských věd založený v ČR. Jde o nezávislý subjekt, který byl založen v roce 2010. Cílem Institutu je provádět základní výzkum, aplikovaný výzkum a experimentální vývoj a šířit jejich výsledky prostřednictvím výuky, publikování nebo převodu technologií, přičemž veškerý zisk je zpětně investován do těchto činností. Část kapacity Institutu je věnována smluvnímu výzkumu.

Zpracovatel studie **Roman Lyach, Ph.D.** vystudoval na Přírodovědecké fakultě Univerzity Karlovy, kde nejprve absolvoval magisterské studium v oboru ochrana životního prostředí a posléze doktorské studium v oboru environmentální vědy. Již pátým rokem se věnuje výzkumu v oblastech životního prostředí a zemědělství. Zaměřuje se především na výzkum v rybářství a ochraně druhů a ekosystémů, ale také na socio-ekonomické analýzy u témat odpadů, sucha, a znečištění ovzduší.